

5. Дроздов О., Дроздова О. Правові позиції Європейського суду з прав людини: Аналітичний огляд. Фактор, 2018. 623 с.

Мовчан Анатолій Васильович,
професор кафедри оперативно-розшукової діяльності Львівського державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор

ХАРАКТЕРИСТИКА СТРУКТУРИ ТА МОДЕЛІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З КРИМІНАЛЬНОГО АНАЛІЗУ

Впровадження в Національній поліції України моделі поліцейської діяльності, керованої аналітикою (Intelligence-Led Policing / ILP) потребує вдосконалення системи професійної підготовки фахівців з кримінального аналізу, які володіють як юридичними, так і спеціальними знаннями в галузі інформаційних технологій.

У ході дослідження нами опитано 160 практичних працівників аналітичних, оперативних та слідчих підрозділів Національної поліції. Респонденти до пріоритетних напрямів вдосконалення професійної підготовки фахівців з кримінального аналізу відносять проведення тренінгів для кримінальних аналітиків (78 %), використання інформаційно-комунікаційних технологій у професійній підготовці фахівців з кримінального аналізу (65 %), покращення організації самостійної підготовки фахівців (57 %) [1].

До особливостей проведення тренінгу, на яких базується курс кримінального аналізу, слід віднести наступні: курс починається з самого початку; використання інформаційно-комунікаційних технологій навчання; акцентування на принципах та техніках; мінімум нотування при проведенні тренінгу; заохочення активності учасників тренінгу; курс базується на практичних вправах; використання формули «опис-демонстрація-практика-зворотній зв'язок»; проведення практичного тестування.

Для підготовки поліцейських, яких уперше призначено на посади оперуповноважених у підрозділи кримінальної поліції Національної поліції України, передбачено проходження первинної професійної підготовки в центрах первинної професійної підготовки «Академія поліції». Відповідно до Стандарту професійної (професійно-технічної) освіти з робітничої професії «поліцейський (за спеціалізаціями)», затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 21 червня 2018 року № 669, розроблено Навчальну програму первинної професійної підготовки поліцейських за спеціалізацією «кримінальна поліція». Зазначеною програмою передбачено викладання для поліцейських, яких уперше призначено на посади в підрозділи кримінальної поліції, навчальної дисципліни «Основи кримінального аналізу».

Професійною програмою підвищення кваліфікації працівників кримінальної поліції на базі закладів вищої освіти МВС України також передбачено викладання навчальної дисципліни «Кримінальний аналіз» для практичних працівників підрозділів карного розшуку, стратегічних розслідувань та боротьби з незаконним обігом наркотиків Національної поліції України.

Відповідно до Стандарту вищої освіти за спеціальністю 262 «Правоохоронна діяльність» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 30.04.2020 р. № 578, та освітньої програми підготовки здобувачів освітнього ступеня «бакалавр» галузі знань 26 «Цивільна безпека» спеціальність 262 «Правоохоронна діяльність» розроблено Програму навчальної дисципліни «Основи кримінального аналізу», яка складається з наступних тем:

1. Кримінальний аналіз: складові процесу (збір, оцінка, упорядкування даних, логічне обґрунтування).
2. Аналіз зв'язків: побудова асоціативних матриць та побудова схем зв'язків. Усні брифінги і письмові звіти.
3. Формування й оцінка висновків: логічна, дедуктивна та індуктивна матриці; практичний підхід до формування висновків.
4. Алгоритм складання схем подій, дій і аналіз телефонних номерів.

З метою вдосконалення системи професійної підготовки кримінальних аналітиків для підрозділів Національної поліції України нами розроблено та обґрунтовано модель професійної підготовки, яка складається з цільового; змістовного; навчально-технологічного; процесуального, діагностично-результативного компонентів.

Цільовий компонент відповідає завданням і потребам закладів вищої освіти МВС України щодо професійної підготовки кримінальних аналітиків. Метою даної моделі є професійна підготовка фахівців з кримінального аналізу для підрозділів Національної поліції України. Суб'єктами професійної підготовки фахівців з кримінального аналізу є: науково-педагогічні працівники; слухачі центрів первинної професійної підготовки «Академія поліції», слухачі курсів підвищення кваліфікації та курсанти закладів вищої освіти МВС; практичні працівники аналітичних підрозділів кримінальної поліції, які залучаються до освітнього процесу на освітньо-професійних та навчальних програмах; інші працівники закладів вищої освіти МВС України.

Змістовний компонент складається зі змісту професійної підготовки фахівців з кримінального аналізу, який визначається: Національною рамкою кваліфікацій; стандартами вищої та професійної (професійно-технічної) освіти; освітньо-професійними програмами; робочими навчальними програмами; навчальними планами; планами практичних, семінарських та лабораторних занять; програмами проходження практики. Професійна підготовка майбутніх фахівців з кримінального аналізу базується на принципах системності, науковості, практичної орієнтованості, технологічності, інноваційності.

Навчально-технологічний компонент складається з матеріально-технічного і програмно-технологічного забезпечення підготовки фахівців з кримінального аналізу. Підготовка кримінальних аналітиків передбачає використання, зокрема: *хмарно-орієнтованої інфраструктури* (захисної локальної мережі, мережі Інтернет, Wi-Fi; серверів з технологіями віртуалізації та кластеризації; баз даних; комп'ютерних лабораторій) та *програмно-технологічного забезпечення* (аналітичного програмного забезпечення (i2 Analyst's Notebook, ANACAPA, ArcGIS, E-Gis maps тощо); програмного забезпечення управління даними (MEMEX); автоматизованих інформаційно-пошукових систем МВС та Національної поліції; середовища програмування, геоінформаційного моніторингу, управління базами) [2].

Реалізація всіх складових моделі професійної підготовки фахівців з кримінального аналізу передбачає виконання сукупності педагогічних умов, зокрема: змістовно-методичних, суб'єктних, технологічних.

Процесуальний компонент охоплює форми організації навчання, засоби, методи, методики, технології викладання навчальних дисциплін спеціалізації «Кримінальний аналіз», серед яких: «Кримінальний аналіз», «Інформаційні технології», «Комп'ютерні мережі та телекомунікаційні технології», «Інформаційна безпека», «Основи програмування», «Особливості розкриття кіберзлочинів», «Інформаційно-аналітична робота в оперативно-розшуковій діяльності» тощо. Професійну підготовку фахівців з кримінального аналізу здійснюють у таких формах: лекції, семінарські та практичні заняття, індивідуальна та самостійна робота, практична підготовка; освітній процес поєднує як традиційні, так і інформаційні технології навчання. У ході професійної підготовки кримінальних аналітиків використовуються традиційні та інноваційні методи навчання.

Діагностично-результативний компонент передбачає розроблення методики вимірювання рівнів сформованості загальних і спеціальних компетентностей у процесі професійної підготовки кримінального аналітика та визначення якісної характеристики рівнів професійної підготовки майбутніх фахівців з кримінального аналізу.

Зважаючи на викладене, пропонується професійну підготовку фахівців з кримінального аналізу здійснювати на основі переліку компетентностей, які дають можливість кримінальному аналітику виконувати посадові обов'язки як у підрозділах кримінального аналізу, так і в аналітичних підрозділах Національної поліції України, зокрема: загальнопрофесійні компетентності, ключові компетентності, професійні компетентності поліцейського, фахові компетентності кримінального аналітика.

Список використаних джерел

1. Anatolii Movchan, Maksym Movchan. Application of Information and Communication Technologies in Training of Criminal Analysts for the National Police of Ukraine. *Proceedings of the International Scientific Conference on Economics, Law and Education Research (ELER2021)* : (Kyiv, march 10, 2021). K.: 2021. P. 122–128.

2. Мовчан А.В. Модель підготовки фахівців у галузі інформаційних технологій для органів Національної поліції України. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2018. № 4. С. 149–161.

Моторигіна Марина Геннадіївна,
асистент кафедри кримінального процесу
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого, кандидат
юридичних наук

ЩОДО ВЗАЄМОДІЇ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ З БЮРО ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

25.03.2021 року набрав чинності Закон України від 28.01.2021 року № 1150-IX «Про Бюро економічної безпеки України» (далі – Закон № 1150-IX). Документ визначає правові основи організації та діяльності Бюро економічної безпеки України (далі – Бюро), яке створюється як центральний орган виконавчої влади, на який покладаються завдання щодо протидії правопорушенням, що посягають на функціонування економіки держави (ч. 1 ст. 1 Закону №1150-IX).

На даний час на законодавчому рівні триває підготовка відповідних проектів щодо запровадження діяльності Бюро, тобто імплементації норм Закону № 1150-IX. Зокрема, 03.02.2021 року Верховна Рада України підтримала у першому читанні законопроект № 3959-1 від 25.08.2020 року про внесення змін до адміністративного та кримінального законодавства щодо запровадження діяльності Бюро. Відповідно до цього законопроекту ч. 3 ст. 216 Кримінального процесуального кодексу України повинна бути викладена в наступній редакції:

«3. Детективи органів Бюро економічної безпеки України здійснюють досудове розслідування кримінальних правопорушень, передбачених статтями 199, 204, 205¹, 206, 212, 212¹, 218¹, 219, 220¹, 220², 222, 222¹, 222², 223¹, 223², 224, 229, 231, 232, 232¹, 232², 233 Кримінального кодексу України (далі – КК України).

Детективи органів Бюро економічної безпеки України здійснюють досудове розслідування кримінальних правопорушень, передбачених статтями 206², 210, 211 Кримінального кодексу України, у разі якщо розслідування таких кримінальних правопорушень не віднесено до підслідності Національного антикорупційного бюро України.

Якщо під час розслідування зазначених кримінальних правопорушень встановлені кримінальні правопорушення, передбачені статтями 192, 200, 216, 358, 366 КК України, вчинені особою, стосовно якої здійснюється досудове розслідування, або іншою особою, якщо вони пов'язані з кримінальними правопорушеннями, вчиненими особою, щодо якої здійснюється досудове розслідування, такі правопорушення розслідуються детективами органів Бюро економічної безпеки України».